

Kultur- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Oslo, 15.12.2023

Innspill til Handlingsplan for deltakelse kultur-, idretts og friluftaktiviteter

Redd Barna viser til invitasjon til innspill datert 10.10.2023, og takker for muligheten for å komme med innspill til Handlingsplan for deltakelse kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter. Vi synes også det er veldig positivt at Kultur- og likestillingsdepartementet har tatt initiativ til å innhente innspill fra barn- og unge gjennom møte med barn og ungdom som skal skje i januar 2024 i regi av Kulturtanken, noe som vi mener kommer til å styrke handlingsplanen.

Redd Barna er en barnerettighetsorganisasjon. *FNs konvensjon for barnets rettigheter* er grunnlaget for alt arbeidet vi gjør både internasjonalt og i Norge. Barnekonvensjonens artikkel 31 gir alle barn rett til hvile og fritid, til lek og rekreasjon som er tilpasset barnets alder, og til å fritt ta del i kunst og kulturliv. Denne rettigheten gjelder uansett hvem barna er, hvor de bor, hvilket språk de snakker, deres funksjonsevne eller hvor mange penger familien har. Forskningen er tydelig på at å delta på fritidsaktiviteter styrker barnets egenutvikling og selvfølelse og forebygger utenforskap, isolasjon og helserelevante utfordringer. Det antas videre at det å delta i ulike former for aktiviteter under oppveksten har betydning for barn og unges forutsetninger for å klare seg godt i utdanningssystemet og deretter i arbeidslivet.¹ Det å delta på aktiviteter på fritiden har mange positive følger på vesentlige områder i barns liv, men det er også et mål i seg selv at barn kan ha det gøy, slappe av og henge med jevnaldrende.

Innspillene fra Redd Barna er basert på vårt langsiktig rettighetsarbeid for å sikre barn gode levekår og inkludering, samt erfaringer fra vårt direkte arbeid med å sikre at alle barn og unge får innfridd sin rett til lek og fritid. Vi har i våre innspill tatt utgangspunkt i spørsmålene fra høringsbrevet, men kommer innledningsvis med noen overordnede kommentarer.

Redd Barna har følgende overordnede kommentar til en handlingsplan for deltakelse:

Barnerettighetsperspektivet. Alle strategier og planer for å sikre at alle barn og unge får mulighet til å delta på fritiden, bør ha et barnerettighetsperspektiv og ta utgangspunkt i konkrete artikler i FNs barnekonvensjon. Deltakelse i fritidsaktiviteter er en rett alle barn har, nedfelt i barnekonvensjonens artikkel 31. Vi viser også til artikkel 2, ikke-diskriminering, og artikkel 12 om barns rett til å uttrykke sin mening og bli hørt. Fritidserklæringen, som ble resignert i 2022, gir også alle barn rett til å delta i minst en fritidsaktivitet.

Et rettighetsperspektiv vil også innebære at myndigheten har ansvar for å sikre at systemer og strukturer er inkluderende og tilgjengelig, og at det er ikke er det enkelte barn som er ansvarlig for at de ikke får delta og faller utenfor. Frivilligheten kan supplere, forsterke, forbedre – men myndighetene må ha politisk vilje og prioritere, og lage gode rammebetingelser og sette av tilstrekkelig midler til dette arbeidet.

---

¹ Fløtten og Nielsen (2020): Barnefattigdom – en kunnskapsoppsummering, i Like muligheter i oppveksten. Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og ungdom i lavinntektsfamilier (2020 – 2023).

Barns medvirkning for å sikre deltakelse. For å sikre at barn og unge deltar må de være med å identifisere utfordringer knyttet til inkludering og deltagelse i fritidsaktiviteter der de bor, og slik bidra til at tiltak skal bli mer treffsikre. Barn og ungdom kan også fortelle hvordan slike løsninger kan gjennomføres uten at det blir stigmatiserende eller fører til skamfølelse. Redd Barna er veldig positive til at barn og unge får komme med innspill til utviklingen av handlingsplanen, og vi anbefaler at det er spesifikke tiltak i planen som sikrer at de også involveres i selve implementeringen av planen, også på lokalt nivå. Det må sikres at barn og unge som i dag står langt unna deltakelse også får medvirke.

Motvirke barrierer for deltakelse. Vi viser til rapporten «Oppdrag 31: Rett på fritiden» der barn og unge har kartlagt barrierer som hindrer barn i å delta på fritidsaktiviteter, sammenhengen mellom mekanismene, samt hvordan disse kan rettes på slik at alle barn får mulighet til å delta. Barrierene som ble identifisert var blant annet penger, transport, presentasjonspress, tilgjengelighet og universell utforming og mangel på møteplasser.² Mulighet for digital deltakelse kan også hindre deltakelse.³ Vi har også blitt oppmerksom på at krav og forventninger til foreldre, kan virke som en barrierer hvis det ikke tilpasses hva de faktisk har mulighet til å bidra med. Foreldre på våre aktiviteter har blant annet fortalt at de må velge bort barns aktiviteter da de er alene med flere barn og ikke har mulighet til å stille opp på det som forventes.

Redd Barna mener det er viktig å se barrierene i sammenheng for å utvikle treffsikre tiltak, og ikke minst 'angripe' de bakenforliggende årsakene. I arbeidet med å utvikle handlingsplanen anbefaler vi at myndighetene kommer med konkrete tiltak for å motvirke de strukturelle barrierer, og som hindrer barn i å delta på organiserte og uorganiserte aktiviteter.

Behov for ny kunnskap. Fritidserklæringen ble signert for første gang i 2016. Siden avtalen ble inngått, har andelen barn og unge som deltar på organiserte fritidsaktiviteter gått ned. Tall fra Ungdata viser at i 2016 så var det 66% av ungdomsskole elevene som deltok på organiserte fritidsaktivitet, mens det i 2022 var gått ned til at 59% av ungdomsskole elevene som deltok.⁴ Arbeidet med å innfri Fritidserklæringen har nok trolig bidratt til at dette fallet ikke har blitt større, mens tallenes tale er tydelig: innsatsen må trappes opp. Nedstenging under korona og dyrtid forsterker viktigheten av å øke innsatsen, samt det er behov for ny kunnskap. Redd Barna ber om at det er kartlegges hva ungdom gjør på fritiden hvis de ikke er med på organiserte aktiviteter, og hvorfor andelen som deltar har gått ned.

Sikre gode rammebetingelser for fritidsklubb. I forskningsprosjektet *Ungdom i kommunale boliger* fortalte ungdom om «trange inne-rom, utrygge ute-rom», og et behov for et sted å være.⁵ Dette gjaldt særlig ungdom fra lavinntektsfamilier og fra områder med sammensatte levekårsutfordringer. Det er i dag i altfor stor grad tilfeldig om barn har tilgang til en fritidsklubb i sitt nærmiljø. I kampen mot andre tjenester blir dessverre ofte klubben nedprioritert. Ifølge en undersøkelse gjort av Ungdom og fritid ble halvparten av klubbene i 2020 enten foreslått kuttet i eller truet med nedleggelse. Og over 100 klubber har blitt lagt ned de siste 12 årene. Dette gjør det veldig vanskelig å drive langsiktig, forutsigbart og trygt klubbtilbud for barn og unge. Redd Barna mener at for å sikre et likeverdig tilbud til alle barn, så må det lovfestes at barn og unge har rett til en fritidsklubb i sitt nærmiljø. En lovfesting må definere retten til et fritidstilbud, si noe om kvalitet, kompetanse- og ressursbehovet, og fastslå ungdoms rett til deltakelse og medvirkning.

---

² Redd Barna (2019); [Oppdrag 31: Rett på fritida](#).

³ Redd Barna (2022); [Har alle ungdom mulighet til å delta digitalt. Barrierer og løsninger](#).

⁴ [Hjemmeside - Ungdata](#)

⁵ Brattbak og Reiersen (2023); [Ungdom i kommunale boliger](#). BOVEL-notat4/23

Og være tilpasset alle barn sin funksjonsevne. I arbeidet med handlingsplanen anbefaler vi at det etableres tiltak som sikrer gode rammebetingelser for fritidsklubber i kommune Norge, inkludert tilrettelagte og tilgjengelige lokaler, tilstrekkelig med ansatte og mangfoldige aktiviteter.

Særlig prioritere oppfølgingen av barn i familier som står langt unna fritidsaktiviteter. I arbeidet med å utvikle en handlingsplan for en inkluderende fritidsarena, anbefaler Redd Barna at det særlig gis prioritet til barn i familier som vi vet i dag står langt unna å delta på fritidsaktiviteter. Dette er i tråd med hva FNs barnekomite skriver i sine merknader til Norge i 2018, de *anbefaler at parten gir barn med begrensede økonomiske midler, barn med nedsatt funksjonsevne, barn med minoritetsbakgrunn og barn fra isolerte trossamfunn bedre tilgang til trygge, tilgjengelige, inkluderende rom for lek og rekreasjonsaktiviteter.*⁶

- Barn i familier som mottar støtte til livsopphold (sosialhjelp) fra Nav. Ifølge SSB sine tall var det i 2021 nesten 64.000 barn i familier som mottok sosialhjelp.⁷ En stor del av disse barna bor i en husstand der familien lever av sosialhjelp alene. I 2017 gjaldt dette 21.500 barn.⁸ Det er grunn til å tro at disse barna, til tross for at familien er i kontakt med det offentlige gjennom Nav, i mye mindre grad deltar i idrett og annen fritidsaktivitet sammenlignet med barn generelt. Annen forskning tilsier at i familier med lav husholdningsinntekt deltar bare halvparten så mange barn i idrettsaktivitet sammenlignet med familier generelt. Etter rundskriv til sosialtjenesteloven, har NAV et ansvar for at barn i denne situasjonen skal "sikres en trygg oppvekst og kunne delta i alminnelige skole- og fritidsaktiviteter, uavhengig av om foreldrene har en vanskelig økonomi".⁹ Det er behov for å få mer kunnskap om i hvilken grad NAV følger opp disse barna og aktivt bidrar til og sikrer at de kan delta i fritidsaktiviteter. Det bør fra statlig hold iverksettes tiltak som sikrer en slik kunnskap og oversikt, og eventuelt bidrar til bedre ordninger for å ivareta nevnte ansvaret kommunene har etter sosialtjenesteloven. Redd Barna er bekymret for at barnets individuelle rettigheter ikke i tilstrekkelig grad blir ivaretatt i Nav, og vi mener at tydeliggjøring av barns rettigheter bør inn i formålsparagrafen til både Sosialtjenesteloven, Nav-loven og Folketrygdloven. Dette vil kunne medvirke til at hele Nav får en tydeligere forpliktelse til å oppfylle barnekonvensjonens forpliktelser, herunder hensynet til barns rett til å delta i lek og fritid.

Vi anbefaler følgende tiltak:

- Det må etableres kunnskap (statistikk) om denne gruppens deltakelse i fritidsaktivitet, og om hvilken oppfølging som blir gitt fra NAV for å bidra til at det som gjelder fritidsaktiviteter i rundskriv til sosialtjenesteloven blir ivaretatt.
  - Barns rettigheter må tydeliggjøres i formålsparagrafen til Sosialtjenesteloven, Nav-loven og Folketrygdloven.
- Barn med fluktbakgrunn. Fritid er viktig for integrering, og deltakelse bidrar til inkludering. Lidén (2005) finner blant annet at deltakelse i fritidsaktiviteter kan gjøre inkluderingsprosessen lettere, fordi det gir barna felles erfaringer, og muligheter til å fange opp kunnskap om sosiale og kulturelle koder, som også kan gjenbrukes i andre sammenhenger og på andre arenaer.¹⁰ For barn og unge som er nye i Norge er fritidsaktiviteter også en viktig integreringsarena, hvor man kan få venner,

⁶ FNs Barnerettighetskomité (2018). *Concluding observations on the combined 5th and 6th periodic reports of Norway*. Genève: FNs Barnerettighetskomité.

⁷ Bufdir.no: www.barnefattigdom.no

⁸ SSB (2019): [Par med barn får utbetalt mest sosialhjelp.](#)

⁹ Nav – Arbeids- og veldferdsetaten: [Rundskriv til Lov om Sosiale tjenester i Nav.](#) Sist endret 16.08.23

¹⁰ Hilde Lidén (2005); Mangfold barndom: hverdagskunnskap og hierarki blant skolebarn. Institutt for samfunnsforskning.

språktrening og en følelse av tilhørighet i deres nye lokalsamfunn. Til forskjell fra skolen er fritidsaktiviteter dessuten en mestringsarena som i mindre grad avhenger av det norske språk. Fritidsarenaen er en viktig sosialisering- og læringsarena. Manglende kjennskap til og erfaring fra typiske fritidsaktiviteter som fotball, korps, dans, karate og annet, kan skape avstand mellom barn med innvandrerbakgrunn og andre barn, og potensielt føre til utenforskap.

For familier som er nye i landet kan det være vanskelig å vite hva som finnes av aktiviteter, hvordan de organiseres, hvilke krav og forpliktelser som følger med osv. Det er ekstra krevende å orientere seg når informasjonen kun er tilgjengelig på norsk og på nett. Vi ser hvor viktig det er for enkelte å kunne ta med en brosjyre hjem fremfor å måtte oppsøke informasjon på nett. Det å melde et barn på en fritidsaktivitet kan være en spesielt krevende oppgave idet det må gjøres via apper/webløsninger med bank id osv. Et enkelt grep for bedre inkludering er å ha en tilgjengelig kontaktperson som foreldre kan ringe til dersom de trenger hjelp til f.eks. påmelding.

Vi anbefaler følgende tiltak:

- Informasjonstiltak for å tilgjengeliggjøre fritidsaktiviteter.
  - Tidlig informasjon til familiene, hva som finnes og hvilke aktiviteter. Dette må være lett tilgjengelig på ulike språk. Mye er digitalt, noe som kan bidra til utenforskap for noen. Det er viktig at informasjon formidles både skriftlig og muntlig. Informasjon på videoer kan være en god informasjonskanal, for blant annet enslige forsørgere som er analfabeter.
  - Fritidskoordinatorer i kommuner. Flere kommuner har gode erfaringer med å ha egne fritidskoordinatorer som både kan gi informasjon om hvilke aktivitetstilbud eller organisert idrett som finnes i kommunen, gi informasjon om påmelding og koordinere aktiviteter og møteplasser organisert av frivillige organisasjoner.
  - Samarbeid med minoritetsorganisasjoner: Kommuner bør samarbeide med frivilligheten, spesielt med minoritetsorganisasjoner, der det finnes. Organisasjonene kan bidra til dialog med familier med innvandrerbakgrunn og bidra med kunnskap og informasjon til familiene. Det vil også kunne bidra til økt tillitt til frivilligheten og barns deltakelse.
- Barn og unge med nedsatt funksjonsevne. Gjennom rapportene *Fritid uten fordommer*, og *Du kan heller gå tur med mattelæreren*, har Redd Barna snakket med barn, unge og unge voksne med ulike funksjonsnedsettelse som hva som hindrer deltakelse.¹¹ De fortalte om både synlige barrierer som mangel på universell utforming og ramper til toget, og usynlige barrierer som manglende kunnskap, og fordommer. Det kom også tydelig fram at det at barn med nedsatt funksjonsevne blir tatt ut av fellesskapet på skolen, smitter over på andre arena, som fritidsaktiviteter, og omvendt. I tillegg til disse rapportene har Redd Barna fått Ipsos til å gjennomføre en undersøkelse i norske kommuner om inkludering av barn med funksjonsnedsettelse i fritidsaktiviteter.¹² Samlet sett viser de prosjektene følgende barrierer for deltakelse på fritidsarenaen: tilgjengelighet og universell utforming, mulighet for medvirkning, manglende kompetanse om inkludering hos ansatte og voksne, samt manglende politiske prioriteringer.

---

¹¹ Redd Barna (2021): [Fritid for alle – uten fordommer. Fortellinger om fritid fra barn og unge med funksjonsnedsettelse](#).
Redd Barna (2023): [Du kan heller gå tur med mattelæreren. Fortelling om kroppsøvingstimer, aktivitetsdager og skoleutflykter fra barn og unge med funksjonsnedsettelse](#).

¹² Ipsos (2022): [Undersøkelse: Inkludering av barn med nedsatt funksjonsevne i fritidsaktiviteter](#). Rapport laget av Ipsos på vegne av Redd Barna og Handikapforbundet.

Skal barn og unge med funksjonsnedsettelse ha mulighet til å delta på lik linje med andre barn må disse barrierene fjernes. Redd Barna er glade for at et av innsatsområdene som er skissert i handlingsplanen er likestilling og forebygge diskriminering, og anbefaler følgende for å øke deltakelsen på kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter for barn og unge med funksjonsnedsettelse:

- Kommunale fritidsaktiviteter må bli tilgjengelige og universelt utformet. Dette gjelder både bygninger, aktiviteter og informasjon om aktivitetstilbudet. Det må kartlegges hvilke utfordringer som finnes innen dette området i kommunen.
- Kommunen må sørge for et godt og gratis transporttilbud som også er tilgjengelig for alle. Kommunen bør kartlegge og utvikle transport basert på barn og unges behov, som er universelt utformet og tilpasset ulike funksjonsevner.
- Barn og unge med funksjonsnedsettelse må sikres medvirkning i både kartleggingsprosesser, utforming av aktivitetstilbud i kommunen og i egen deltakelse.
- Ansatte, trenere og voksne som jobber med unges fritidstilbud på å få kompetanse og kunnskap gjennom systematisk opplæring i inkludering i praksis.
- Kommuner må ha fritidskoordinatører som også har ansvar og kunnskap for mangfold og inkludering og som kan støtte lag og frivillige for hvordan jobbe med inkludering.

Under følger våre svar på de konkrete spørsmålene fra Kultur- og likestillingsdepartementet:

1. Hva er det viktigste din organisasjon/institusjon kan gjøre for å inkludere enda flere barn og ungdom i kultur-, idrett- og/eller friluftslivsaktiviteter?

Redd Barna vil fortsette vår innsats for å innfri barnekonvensjonens artikkel 31 gjennom politisk påvirkningsarbeid, kunnskapsoppdateringer og dokumentasjon, og med egne inkluderende aktiviteter for og med barn, og alt dette med stort fokus på medvirkning fra barn og unge og deres familier, i alle deler av arbeidet.

Redd Barna skal fortsette med å tilrettelegge for inkluderende aktiviteter som arrangeres av våre frivillige rundt omkring i landet. Vi har en rekke aktiviteter hvor målgruppene er barn som står i fare for å falle utenfor fritidsarenaer av ulike årsaker. I alle våre aktiviteter arbeider vi aktivt for å bryte ned barrierer for deltakelse. Vi vil fremheve viktigheten at det tilrettelegges for godt samarbeid mellom kommuner og de lokale frivillige organisasjonene, slik at organisasjonene får gjort arbeidet sitt på en god måte, samt at det sikres at tiltakene blir et godt og riktig supplement til det offentlige.

En God nabo, aktiviteter på kresesenter, aktivisering av barn på mottak, åpne møteplassaktiviteter og På like vilkår: Alle disse aktivitetene bygger ofte på godt og tett samarbeid med kommunen. Vi løfter erfaring og innspill fra arbeidet opp til nasjonale og lokale myndigheter. Vi legger til rette for medvirkning fra barn og unge selv, og løfter deres erfaringer, utfordringer og løsninger.

Under følger mer informasjon om noen av disse aktivitetene:

- **Møteplass-aktiviteter:** Dette er aktiviteter hvor barn og deres familier kan møtes på tvers av bakgrunn og hvor alle får mulighet til å delta på lik linje. Vi arbeider aktivt med å bryte ned barrierer for deltakelse slik at vi tilgjengeliggjør en viktig fritidsaktivitet for barn. Inkludering er et

mål i seg selv og vi arbeider gjennomgående med inkluderingsprinsipper for å sikre dette. Som frivillig organisasjon med mange støttespillere rundt om i landet, kan Redd Barna være med på å sette en standard for hvordan man arbeider med inkludering. Her kan frivilligheten generelt spille en stor og betydningsfull rolle som en kulturbygger. Ikke bare er frivilligheten med på å øke omfanget og tilgjengeliggjøre fritidsaktiviteter for barn; man kan også være med på å sette en standard for hvordan man kan og bør arbeide med inkludering og dermed motvirke utenforskap i stor skala. Det fordrer at man aktivt arbeider med inkluderingsprinsipper. Et viktig prinsipp er at aktiviteten er gratis. Men det er også mange andre barrierer for deltakelse som må aktivt brytes ned for at aktiviteter for barn skal være tilgjengelig for alle barn. Her gir Redd Barnas rapport, *Oppdrag 31: Rett på fritid* viktig innsikt i hva disse barrierene er. For eksempel er transport og språk viktige faktorer, sammen med flere andre, som nevnt tidligere. I den siste perioden har vi merket en markant økning i barn og deres familier som vil delta i våre åpne, inkluderende møteplassaktiviteter. Dette er et tydelig tegn på at det er et økende behov for inkluderende aktiviteter.

- **På like Vilkår:** Det er ulike måter å bygge ned barrierer og utenforskap. Et annet eksempel fra Redd Barnas egen portefølje er et prosjekt som heter «På Like Vilkår» (PLV). Dette prosjektet retter seg mot ungdom og har som mål å styrke oppvekstmiljøer gjennom å øke barn og unges mulighet for å påvirke sitt eget nabolag. PLV styrker engasjement, deltakelse og innflytelse blant ungdom. Gjennom å tilrettelegge for medvirkning og arbeide lokalt med lokale unge ledere som leder arbeidet, har prosjektet engasjert mange ungdommer som styrker og engasjerer seg i sitt eget nærmiljø. Medvirkning er en nøkkel! Frivillige organisasjoner kan spille en viktig rolle i å styrke barn og unge, og deres muligheter til å bli sett og hørt i saker som er viktig for dem.
- **En God nabo:** I dette prosjektet retter vi oss mot flyktningfamilier som nylig har blitt bosatt i en kommune i Norge. Dette er familier som ofte befinner seg i en situasjon med lavinntekt og hvor barna lettere faller utenfor fritidsarenaen sammenlignet med andre barn. Ved siden av økonomiske utfordringer, er også språk og manglende kjennskap til muligheter og tilbud i nærmiljøet noe som hindrer mange nyankomne barn og unge fra å delta på fritidsarenaen. Ettersom dette er familier med sammensatte utfordringer, vil vi i tiltaket tilrettelegge for økt deltakelse på fritidsarenaen gjennom koblingsaktiviteter. Her blir nylig bosatte flyktningfamilier koblet til et fast frivilligteam som følger den samme familien tett i opptil ett år. De frivilliges oppgave er å introdusere familiene for tilbud og muligheter i nærmiljøet, både åpne møteplassaktiviteter i regi av Redd Barna, men også andre familieaktiviteter. Frivillige i koblingsaktiviteter vil også tilrettelegge for at barna kan starte på organiserte fritidsaktiviteter.
- **Aktiviteter på asylmottak:** Disse aktivitetene skal bidra til en bedre, mer aktiv og inkluderende hverdag for barn som bor på asylmottak og som lever i en ekstra sårbar livssituasjon. Redd Barna ønsker å tilby en trygg aktivitetsarena hvor barna føler seg velkommen og trives, får leke og utfolde seg, utforske omgivelsene og prøve nye aktiviteter. Våre frivillige legger opp aktivitetene basert på innspill fra barnefaglig ansvarlig på mottaket og innspill fra barn, unge og foreldre. Aktivitetene tilpasses ulike aldersgrupper. Ved behov og kapasitet opprettes også egne ungdomsgrupper og småbarnsgrupper. Vi strekker oss langt for at barn som har behov for ekstra tilrettelegging også kan delta på aktivitetene. For å få det til er vi avhengige av god kommunikasjon med mottakene, og at de informerer oss om hvilke behov barna har. Dette krever ofte også et godt samarbeid med foreldrene.

- **Aktiviteter på krisesenter:** Redd Barna har i dag aktiviteter med barn på ti krisesentre i ulike deler av landet. De frivillige har regelmessige aktiviteter med barna, gjerne utenfor senteret dersom sikkerhetssituasjonen tillater det. Aktivitetene varierer fra å vise fram muligheter og tilbud i nærområdet som familiene kan benytte på egenhånd, til fysisk aktivitet der barna får testet grenser og opplever mestringsfølelse, til nære, roligere aktiviteter inne på krisesenteret som gir rom for tilbakemeldinger og ros. Vår erfaring er at mange barn, av ulike grunner, blir passive og isolerte på krisesenteret og tilbringer mye tid innendørs. Dette kan blant annet ha med trusselbildet å gjøre, fysisk og psykisk helse, og økonomi. Krisesentrene er underlagt strenge sikkerhetsrutiner og mange sentre tillater ikke at beboerne har venner og familie på besøk. For noen barn kan det være farlig å opprettholde kontakt med nettverk og familie. Andre flytter til et nytt sted der de ikke kjenner noen og ikke vet hvilket aktivitetstilbud som finnes. Noen må på grunn av sikkerhet og avstand ta en pause både fra fritidsaktiviteter, skole og barnehage. Dette gjør at mange barn mister kontakt med venner og familie og isoleres i hverdagen. Redd Barnas aktiviteter er med på å normalisere en vanskelig hverdag og bidrar til en mer aktiv og inkluderende fritid.

2. Hva trenger din organisasjon/institusjon for å inkludere enda flere barn og ungdom i kultur-, idrett- og/eller friluftslivsaktiviteter?

Rammebetingelser for frivilligheten må være til stede for at vi skal kunne inkludere enda flere. For å kunne fortsette arbeidet med inkludering har Redd Barna behov for økt finansiering, samt langsiktig og forutsigbar finansiering. Midlene må dekke alt av nødvendige komponenter i arbeidet, inkludert opplæring og kompetanseløft av frivilligheten. Redd Barna trenger flere frivillige til å være med på arbeidet og vi trenger et stort nettverk av samarbeidspartnere for å sikre at vi når ut til de som trenger det mest. For å få til dette er det behov for at kommunene tilrettelegger for samarbeid, og setter av ressurser til dette.

Oppdatert kunnskap og dokumentasjon om barns behov, inkluderingsarbeid og hindringer for deltakelse er nødvendig slik at vi til enhver tid arbeider hensiktsmessig og treffsikkert.

Medvirkning må være et gjennomgående arbeidsprinsipp, ikke kun i selve aktivitetene, men også på andre deler av arbeidet. Dette kan eksempelvis være oppdatert kunnskap fra organisasjoner eller det offentlige hvor innspill fra barna selv vektles høyt. For at kunnskapen skal kunne være fullstendig må barnas stemme bli sett, hørt og hensyntatt.

3. Hvem trenger dere å samarbeide med for å inkludere enda flere barn og ungdom innen kultur-, idrett- og/eller friluftslivsaktiviteter? Og hva skal til for at dere finner sammen?

Samarbeid med kommuner: Redd Barna er avhengig av å ha et godt nettverk av samarbeidspartnere i alle deler av vårt arbeid. Vi sitter i mange ulike samarbeidsfora, og samarbeider både med andre organisasjoner og foreninger, samt ulike offentlige aktører. Kommunene spiller en nøkkelrolle i å fasilitere og koordinere ulike samarbeid. Kommunen må ha en plan for hvordan de skal tilrettelegge for frivilligheten og samarbeid, og det bør tilstrebes lik standard i alle kommuner. For å kunne finne frem til hverandre er det mest hensiktsmessig at kommunene tilrettelegger for samarbeidsfora hvor man kan knytte nettverk lokalt og etablere videre samarbeid.

For å sikre at aktivitetene våre treffer målgruppen er vi avhengige av et godt samarbeid med kontaktpersoner i ulike offentlige tjenester. Dette samarbeidet må sikres gjennom nok ressurser og prioritert arbeid.

Vi anbefaler at det etableres **lokale fritidserklæringer** i kommunene. Realiseringen av fritidserklæringen må skje lokalt. Redd Barna anbefaler kommuner til å lage egne planer gjennom lokale fritidserklæringer hvor det tydeliggjøres hvordan de i praksis skal oppfylle den nasjonale fritidserklæringen. Her kan man tydeliggjøre hvordan man skal samhandle og samarbeide med organisasjoner, slik som Redd Barna.

Samarbeid med organisasjoner og foreninger: Redd Barna mener at aktivitetene våre styrkes av å samarbeide med andre organisasjoner og foreninger. Vi klarer noe alene, men mye sammen med andre. Samhandling og samarbeid er prioritert hos oss for å sikre et tilbud av høy kvalitet. For å finne sammen, trenger vi kunnskap og informasjon om hvem som arbeider med hva og hvordan. Dette er noe kommunene bør tilrettelegge for.

Samarbeid med barn: Medvirkning med barna selv er avgjørende for å kunne inkludere flere barn i ulike aktiviteter. De er eksperter på eget liv, og sitter med nøkkelinformasjon som vi trenger i arbeidet vårt. Medvirkning bidrar til eierskap og tilhørighet, og kan i seg selv bidra til økt deltakelse.

Oppsummering av Redd Barna sine innspill

- Barns rettigheter må være i fokus, i tråd med forpliktelsene i FNs barnekonvensjon
- Det er et offentlig ansvar; frivilligheten må være et supplement og ikke en erstatning
- Medvirkning må være gjennomgående i all aktivitet, planer og strategier; barn og unge må bli sett og hørt i alle deler av arbeidet for å øke deltakelse
- Det må arbeides aktivt med å bryte ned identifiserte barrierer for deltakelse
- Det er behov for ny kunnskap om hva ungdom gjør på fritiden hvis de ikke er med på organiserte aktiviteter, og hvorfor andelen som deltar har gått ned.
- Lovfeste barn og unges rett til en fritidsklubb i sitt nærmiljø
- Barn som står i særlig fare for å falle utenfor må prioriteres; som for eksempel: barn i lavinntektsfamilier, barn med fluktbakgrunn, og barn med nedsatt funksjonsevne. Forslag til tiltak: økt kunnskap (statistikk) om barns deltakelse og rettighetsperspektiv i lovverket i Nav, informasjonstiltak, fritidskoordinatorer, samarbeid med minoritetsforeninger, universell utforming, gratis transporttilbud, sikre kompetanse om inkluderingsarbeid hos ansatte.
- Det må sikres at kommunene har tydelige planer for samarbeid og nok ressurser til dette arbeidet
- Det må sikres gode rammevilkår for frivilligheten; økt og langsiktig finansiering, oppdatert kunnskap, medvirkning
- Alle kommuner bør utvikle egne lokale fritidserklæringer
- Kunnskapsoppdateringer og dokumentasjon for å sikre at man treffer behovene

Avslutningsvis så ønsker vi å vise til felles prioriteringer for arbeidet med Fritidserklæringen, og ber om at disse legges til grunn for en handlingsplan for deltakelse på fritidsarenaen:

Prioritert område 1: Øke den lokale implementeringen og anvendelsen av Fritidserklæringen, og bidra til å få på plass gode samarbeid mellom frivilligheten og kommunene. Etablere rammer for lokale fritidserklæringer.

- Øke antall kommuner som har etablert en lokal fritidserklæring og/eller har gjort andre tiltak for lokal oppfølging av Fritidserklæringen.
- Stimulere til og synliggjøre lokal oppfølging av Fritidserklæringen ved at informasjon om kommunal oppfølging, inkludert lokale fritidserklæringer, er samlet og lett tilgjengelig, for eksempel på egne nettsider under bufdir.no.

Prioritert område 2: Bidra til erfaringsutveksling mellom kommuner og å spre gode eksempler om ordninger for å dekke kostnader til fritidsaktiviteter for barn i familier som har behov for dette.

- Særlig prioritere oppfølgingen av barn i familier som mottar støtte til livsopphold fra NAV, og etablere kunnskap (statistikk) om denne gruppens deltakelse i fritidsaktivitet, og om hvilken oppfølging som blir gitt fra NAV for å bidra til at det som gjelder fritidsaktiviteter i punkt 4.17.1, 4.18.2.6 og 4.18.2.39 i rundskriv til sosialtjenesteloven blir ivaretatt.

Prioritert område 3: Styrke barn og unges medvirkning i arbeid med barn og unges fritid.

- Styrke barn og unges medvirkning på kommunenivå og deres mulighet til å påvirke den lokale fritidserklæringen og/eller andre tiltak for lokal oppfølging av Fritidserklæringen, både gjennom ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom (jf. kommuneloven §5-12) og gjennom andre medvirkningsprosesser.
- For at barn og unge skal ha mulighet å selv velge aktivitet de vil delta på, bør det være tilgjengelig oversikt over hvilke fritidsaktiviteter som finnes lokalt. Erfaringsutveksling og nasjonal tilrettelegging bør gjøre det lettere for kommuner å etablere slike oversikter.

Vi utdyper gjerne hvis ønskelig.

Med vennlig hilsen

Redd Barna

Thale Skybak
Seksjonsleder Norgesprogrammet

Solveig Krokan Johnsen
Seniorrådgiver barns levekår og inkludering

Stina Eiet Hamberg
Spesialrådgiver Gode levekår og inkludering